

Mélyvörös üzenetek

Megjelent **Eörsi István** új publicisztikai kötete *Üzenet mélyvörös levélpapíron* címmel. Ez immár a negyedik a sorban, s ebben helyet kapnak a rendszerváltozás utáni írások is.

- Azt remélem - mondja az író -, hogy a négy kötet kerek egészé áll össze, pontos szellemtörténeti képet adva a hatvanas évektől napjainkig. Kifejeznének egyfajta egységes magatartást, amely követhető, s vitára is alkalmas lehet.

- *A bátsó borítón egy fenyegető levélrészlet olvasható, MEGHALTOK MIND felirattal. Tudja, ki küldte e kedvesnek nem igazán mondható üzenetet?*

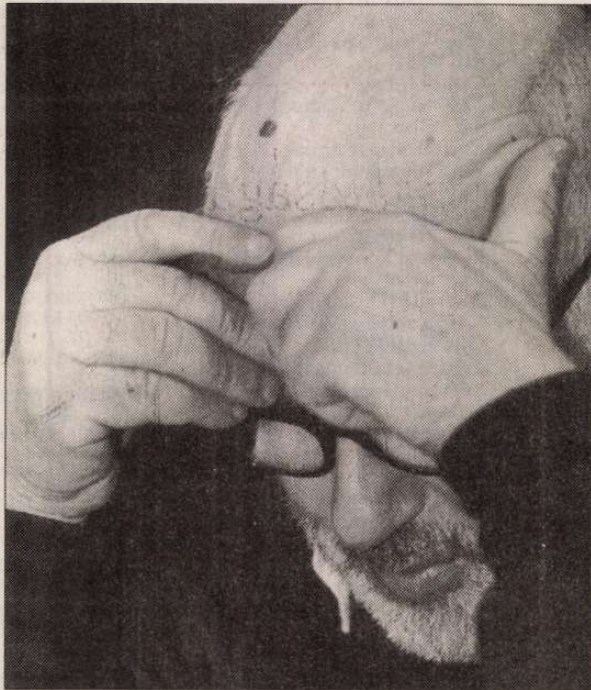
- Ez még a rendszerváltozás előtt történt, az akkori acsarkodók követték el. Húszan kaptuk ugyanezt a levelet, amikor az SZDSZ egyik alakuló ülésére készülődtünk. Rádásul nem is postán adták fel, hanem egyenesen a postaládába dobták a borítékot. Kinyomozni nem lehet, kik küldték, de érezhető az újságbeutók kivágásából is, milyen fortyogó indulat húzódik meg mögötte.

- *Az elmúlt három évben is nyilván kapott hasonló jellegű levelet.*

- Életveszélyes fenyegetés nem érkezett, bár folytatódott az acsarkodás, amely mögül kicsapott a gyűlölet.

- *Volt 56-osok lebettek? Egyáltalán, mi az oka az egykori forradalmárok szétbuzásának?*

- Erre egy példát említhetek, amikor tavaly március 15-én a Fónay-beszéd alatt kis híján összeverték. A széthúzás oka, hogy az egykori üldözöttek közül az értelmiség még a Kádár-

Fotó: BURGER BARNA

rendszer alatt boldogult valahogy. Vagy különbékét kötött, s a szakmájában maradhatott, esetleg ellenzéki lett. Más a helyzet a munkásokkal. Schiffer Pál egyik filmjében láttam egy panaszkodó asszonyt, aki elmesélte, hogy ugyan dolgozhatott, de a gyári vécébe nem engedték be. El lehet képzelni, milyen megaláztatás lehetett, hogy az udvar egyik zugában kényszerült a dolgát elvégezni. Ezek az emberek azt hiték, hogy az új rendszer majd igazságot szolgáltat, de nem kaptak elégtételt. Így alakult ki az ellenségeskedés Gönczcel, Vászárheylivel, Méccsel vagy velem szemben. Mindez kiegészül azzal az ideológiával, hogy a régi kommunisták és a liberálisok összefogtak. Ez igaztalan vád. Elmaradt az

ideológiai tisztázás, pedig nyilvánvaló, hogy a forradalom baloldali gyökerű volt kezdve a Petőfi-körtől Nagy Imre személyéig. Az utcai harcok számára az lett igazán fontos, hogy ruszlik haza. A harc alatt az ideológiai különbség nem erősödött fel, de utólag úgy tűnik, hogy a Tűzoltó utcában egyértelműen kommunisták irányítottak, Dudásék egyfajta anarchizmust képviseltek, míg a Corvin közben inkább a nacionalizmus érvényesült.

- *Mint közíró, mi a véleménye a legfrissebb belpolitikai fejleményekről? Antall-Csurka-ellentét, liberális együttműködés, mindez egy évvel a választások előtt.*

- Igazából felértékeljük Csurka szerepét, ha folyton róla beszélünk. Ó ráta-lált egy problémára, hogy a

rendszerváltás nem ment végbe, a régi nómenklatúra a helyén maradt, s ebben van is némi igazság. De Csurka ezt zagyva, nacionalista szósszal találja. A régi gazdasági és politikai vezetőréteg, amely most is pozícióban van, rasszista vagy nacionalista szempontok alapján nem definiálható, Csurka sem volt képes, hogy ezen az alapon gazdasági javaslatokat tegyen. A hibát abban látom, hogy még egyetlen párt sem mondta ki: a szélsőjobb kritikájának realis szociális alapja van, de a régiak teljes felszámolása demokratikus úton nem lehetséges. Az ország feljelentők táborává válna, a ma is aktív résztvevőtől a kollektív bűnök alapján nem tilthatók ki embercsoportok. Csehszlovákiában hoztak ilyen törvényt, de rossz vért szült. Itt az ideje kimondani, hogy a gond orvoslása többbe kerül, mint maga a baj. Az sem jó, hogy az ellenzék a nacionalista szósz miatt nem vesz tudomást e problémákról.

- *Az esszéírás manapság divatos szakma lett, mi a helyzet a szépirodalommal?*

- Néhány hónapja megjelent hat zúndarabom is, amelyben olvasható egy Lukács-dráma, egy Marx, mint Don Quijote-paródia, valamint egy Oidipusz- és egy Antigone-áttirat. Ez utóbbi a jelent megszólítva szól arról, milyen katasztrofába sodródhat egy állam, ha nem temethetik el a halottakat. Kreón és Kádár hasonlósága így válik egyértelművé. Mindkettőjük hatalmát egy elmaradt temetés ásta alá.

GRÉCZY ZSOLT